

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ**

**ПРАВИЛНИК
О ПОСТУПКУ УСПОСТАВЉАЊА ПРЕТХОДНЕ ЗАШТИТЕ, УТВРЂИВАЊА И
ПРОГЛАШАВАЊА КУЛТУРНИХ ДОБАРА**

Бања Лука, 13.11.2023. године

На основу члана 32. став 4. Закона о културним добрима („Службени гласник Републике Српске“, број 38/22) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар просвјете и културе, 13. 11. 2023. године, доноси

ПРАВИЛНИК О ПОСТУПКУ УСПОСТАВЉАЊА ПРЕТХОДНЕ ЗАШТИТЕ, УТВРЂИВАЊА И ПРОГЛАШАВАЊА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 1.

Овим правилником прописују се поступак успостављања претходне заштите, утврђивања и проглашавања културних добара.

Члан 2.

Заштита добара успоставља се поступцима утврђивања претходне заштите, те поступцима утврђивања и проглашавања културних добара, у складу са Законом о културним добрима (у даљем тексту: Закон).

Члан 3.

(1) Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, Архив Републике Српске и друге надлежне установе заштите (у даљем тексту: надлежна установа заштите) спроводе поступке успостављања претходне заштите, поступке утврђивања и поступке проглашавања културних добара.

(2) У надлежности установа заштите су чување, заштита, обрада и коришћење добра које је предмет поступка.

Члан 4.

Поступак успостављања претходне заштите и проглашавања културног добра покреће надлежна установа заштите по службеној дужности, али се може покренути и на основу иницијативе других правних или физичких лица.

Члан 5.

Надлежна установа заштите, након запримања иницијативе из члана 4. овог правилника у року од 60 дана доставља одговор у писаној форми подносиоцу иницијативе.

Члан 6.

(1) Претходна заштита се успоставља за добро за које се претпоставља или процјењује да има културну вриједност.

(2) Стручно лице из Завода, Архива или друге надлежне установе заштите, ће на основу непосредног увида у стање добра, расположиву документацију и друге релевантне чињенице у вези са тим добром, донијети приједлог о успостављању претходне заштите.

(3) Директор надлежне установе заштите доноси рјешење о успостављању претходне заштите које садржи:

1) основне идентификационе податке о добру:

1. податке о локалитету на којем се добро налази,
2. назив,
3. катастарска честица и општина, уколико се ради о непокретном добру,
4. власништво, корисник, односно држалац,

2) кратак опис добра,

3) сажето образложење претпостављених својстава културног добра,

4) превентивне и интервентне мјере заштите,

5) рок до којег добро уписано у евиденциони лист ужива претходну заштиту.

(4) Рјешење о претходној заштити се може донијети по скраћеном поступку ако постоји основана претпоставка да добро може да се уништи, оштети или нестане.

(5) Рјешење се доставља сопственику добра и јединици локалне самоуправе у којој се добро налази.

(6) На рјешење из става 3. овог члана може се уложити жалба министру просвјете и културе (у даљем тексту: министар) у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

(7) Рјешење министра је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

Члан 7.

(1) Надлежна установа заштите у року од три године истражује и валоризује добро које ужива претходну заштиту и предлаже његово утврђивање за културно добро.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, на археолошком налазишту се претходна заштита може успоставити до завршетка археолошких истраживања и ископавања, а на археолошком резервату се успоставља на неодређено вријеме.

(3) Претходна заштита престаје даном доношења акта о проглашењу културног добра, истеком прописаног периода трајања претходне заштите или уколико надлежна установа заштите утврди да добро не садржи својства потребна за утврђивање културног добра.

Члан 8.

(1) Надлежна установа заштите сакупља податке и валоризује добро које ужива претходну заштиту, те сачињава елаборат о утврђивању културног добра.

(2) Елаборат о утврђивању културног добра обавезно садржи:

- 1) назив и врсту добра,
- 2) опис и вријеме настанка,

3) податке о локалитету на којем се добро налази, границе заштићене околине, односно катастарске и земљишнокњижне податке,
4) податке о сопственику,
5) резултате истраживања са валоризацијом,
6) зону заштите,
7) мјере заштите неопходне за чување, одржавање и коришћење добра и његове околине,
8) доказ о поријеклу,
9) списак покретних добара која су у оквиру непокретног добра,
10) приједлог правног лица надлежног за управљање, чување, одржавање, заштиту и стручни надзор за непокретна културна добра од изузетног значаја која су у власништву Републике Српске.

(3) Изузетно од става 2. тачка 8) овог члана, уколико се не може утврдити тачно поријекло културног добра, у елаборат о утврђивању културног добра се уноси изјава подносиоца иницијативе или сопственика.

(4) Уз елаборат из става 1. овог члана прилаже се мишљење сопственика, заинтересованих органа и организација или доказ о јавном оглашавању у трајању од 30 дана ради давања мишљења о намјери и намјени коришћења и могућности спровођења мјера заштите.

Члан 9.

(1) Након спроведене процедуре утврђивања категорије културног добра, надлежна установа заштите предлаже доношење акта о проглашењу културног добра.

(2) Уз приједлог о проглашењу културног добра доставља се и елаборат о утврђивању културног добра.

(3) Народна скупштина Републике Српске доноси одлуку о проглашењу културног добра од изузетног значаја.

(4) Влада Републике Српске доноси одлуку о проглашењу културног добра од великог значаја.

(5) Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа (у даљем тексту: Завод) проглашава остала непокретна културна добра, а Архив Републике Српске или друге надлежне установе заштите остала покретна и нематеријална добра, а директор надлежне установе заштите доноси рјешење о проглашењу културног добра.

(6) Уколико је културно добро повезано са заштићеном околином или природом која би могла да стекне такав статус, у приједлогу се прилаже и мишљење Завода о мјерама заштите и границама заштићене околине, у складу са прописима којима се уређује заштита и очување природе.

(7) Акт о проглашењу културног добра доставља се сопственику културног добра и јединици локалне самоуправе у којој се добро налази.

(8) Акт о проглашењу непокретног културног добра доставља се органу управе надлежном за послове катастра, који је дужан да изврши упис забиљежбе статуса непокретног културног добра у катастар непокретности, у складу са законом којим се уређује област премјера и катастра.

(9) Одлуке о проглашењу културног добра од изузетног значаја и о проглашењу културног добра од великог значаја објављују се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 10.

Акт о проглашењу културног добра, зависно од врсте и категорије културног добра, садржи:

- 1) основне податке о културном добру:
 1. назив,
 2. врста,
 3. локација,
 4. вријеме настанка,
 5. аутор(-и),
 6. подаци о сопственику
 7. подаци о управљачу,
- 2) опис културног добра:
 1. изглед,
 2. стање,
 3. својства,
 4. особености,
- 3) катастарске и земљишнокњижне податке, границе заштићене околине и зоне заштите,
- 4) категорију културног добра,
- 5) мјере заштите културног добра,
- 6) назив правног лица надлежног за управљање, чување, одржавање, заштиту и стручни надзор – за непокретна културна добра од изузетног значаја која су у власништву Републике Српске,
- 7) саставни дио акта о проглашењу непокретног културног добра је списак покретних предмета који са непокретним културним добром чине умјетничку, историјску, визуелну и функционалну цјелину,
- 8) уколико се збирка предмета или материјала проглашава за покретно културно добро, саставни дио акта о проглашењу је списак предмета са идентификационим ознакама, фотографијама и описом сваког појединачног предмета збирке.

Члан 11.

- (1) Мјерама заштите из члана 10. став 1. тачка 5) овог правилника прописују се:
 - 1) услови чувања, одржавања и коришћења,
 - 2) техничко-заштитне мјере безбједности културног добра којим се добро штити од оштећења, уништења и крађе,
 - 3) доступност културног добра за јавност, могућност коришћења и начин коришћења,
 - 4) ограничења и забране располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом,
 - 5) ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских и других радова,

6) ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских и других радова који могу довести до промјене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и до промјене његове намјене,

7) уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.

(2) Мјере заштите утврђују се и за заштићену околину непокретног културног добра.

(3) Уклањање грађевинског или другог објекта чије коришћење, односно постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра обавља се у складу са прописом којим се уређује област експропријације.

Члан 12.

(1) Надлежна установа заштите редовно прати стање културног добра и најмање једном у пет година врши ревалоризацију.

(2) Надлежна установа заштите евидентира и пријављује надлежним органима све незаконите активности на заштићеним добрима.

(3) Процесом и програмом дигитализације свега што се односи на одређено културно добро надлежна установа заштите прати стање културног добра и спроводи даље активности на његовој заштити, успоставља и води информациони систем о културним добрима.

Члан 13.

(1) Надлежна установа заштите предлаже престанак статуса културног добра ако је културно добро:

1) потпуно уништено или тешко оштећено, а нема релевантних података или довољно остатака за његову реконструкцију или реконструкција није могућа на истом локалитету на којем се добро налази, а то је важно за његов културно-историјски значај,

2) утврђено и проглашено на основу нетачних података о његовим својствима и значају.

(2) Надлежна установа заштите предлаже доношење одлуке о престанку статуса културног добра.

(3) На акт о престанку статуса културног добра примјењују се одредбе о доношењу, достављању и објављивању акта о проглашењу културног добра.

(4) Одлуке о престанку статуса културног добра од изузетног значаја и о престанку статуса културног добра од великог значаја објављују се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 14.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број: 07.06.020-2603/23

Датум: 13.11.2023. године

МИНИСТАР

Жељка Стојичић